

Steeds maar weer

die jongerentaal

Jongerentaal is al tijden een geliefd onderwerp van opvoeders, onderzoekers en media. De bezorgdheid erover raakt aan het debat over integratie van minderheden. Maar jongerentaal is echt iets heel anders dan onbeholpen Nederlands.

af van hoe we vroeger op school vreemde talen leerden. Op school ligt de nadruk op de volledige beheersing en vooral op het uit elkaar houden van twee of meer vreemde talen. Maar buiten, en ook binnen de school, spreken jongeren Nederlands met elementen uit andere talen die ze om zich heen horen om zo duidelijk te maken met wie zij zich wel en niet identificeren. Hun taalkeuzes zijn betekenisvol, net zoals voorkeuren op het gebied van kleding, haardracht, en muziek: het zijn allemaal manieren om te laten zien bij wie je wel en niet wilt horen. Taal is daarvoor uitermate geschikt, omdat het extreem flexibel is: van moment tot moment kunnen sprekers, door het variëren van uitspraak of woordkeus, zichzelf profileren tegenover anderen.

Hoewel jongerentaal van alle tijden is, besteedden opvoeders, onderzoekers en journalisten er voor 1990 nauwelijks aandacht aan. Daar kwam vrij plotseling verandering in toen migratie en integratie hete hangijzers werden in het politieke en maatschappelijke debat. Veel politici en beleidsmakers zagen in een veronderstelde slechte beheersing van het Nederlands onder minderheden de belangrijkste oorzaak van lage rapportcijfers, zittenblijven op school en werkloosheid. En omdat jongerentaal vaak gezien wordt als een verloederde en verarmde variant van het Nederlands speelt de taal nu ook een belangrijke rol in dat integratiedebat. Het gebruik van 'vreemde' woorden in het Nederlands en afwijkingen in uitspraak en grammatica van het Algemeen Nederlands worden simpelweg gezien als tekenen van het onvermogen die taal te spreken.

Dat is een denkfout. Want het gebruik van 'vreemde' woorden in het Nederlands, evenals andere zinsbouw en afwijkingen in uitspraak en grammatica, hoeven geen tekenen van een dergelijk onvermogen te zijn. Jongeren beheersen, net als andere taalgebruikers, niet slechts één wijze van spreken: ze kunnen putten uit een groot arsenaal van taalmiddelen, waarvan vaak ook het Algemeen Nederlands deel uitmaakt.

Er is nog weinig bekend over hoe jongerentaal zich ontwikkelt, omdat diepgaand onderzoek naar hun dagelijks taalgebruik ontbreekt. Zolang dat onderzoek er nog niet is, zal het beeld van jongerentaal als teken van gebrekkige taalbeheersing en oorzaak van sociale problemen wel omarmd blijven.

en zuiver Nederlands is. De media nuanceren deze ideeën niet. Ze dragen juist bij aan verdere stereotypering, omdat ze alles zo simpel mogelijk willen vertellen en opschrijven.

De wereld van vandaag is dynamischer dan ooit. Producten, ideeën, meningen – alles is voortdurend in beweging. Dat geldt ook voor taal en cultuur. Meertaligheid is in onze samenleving een alledaags verschijnsel geworden. Jongeren raken daarmee van kinds af aan vertrouwd, omdat ze – veel meer en vanzelfsprekender dan ouderen – met al die talen en culturen in contact komen en er dagelijks mee te 'dealen' hebben. Zij maken zich woorden en uitdrukkingen uit allerlei talen eigen, vooral

uit het Marokkaans-Arabisch, Berbers, Engels en Sranan (Surinaams). Ze maken er hun eigen jongerenvariant van het Nederlands van. In de ene stad of wijk zus, in de andere zo. Jongerentaal is extreem dynamisch en kent enorm veel variatie.

Vooral door het gebruik van de vele 'vreemde' woorden heeft bij velen de gedachte postgevat dat deze jongerentaal een gebrekkig soort Nederlands is. Buurtvader Brian (pseudoniem) in Amsterdam geeft voorbeelden van dergelijke woorden: „Die is *gek* of *law*, dat zeggen ze hier. 'Die is grappig' wordt dan: 'Nooooh, die *kill* is echt *law*.'”

Een dergelijke omgang met taal wijkt sterk

Door LEONIE CORNIPS en VINCENT DE ROOIJ

De fascinatie voor jongerentaal, met name die van jongeren in de grote steden, heeft te maken met hoe wij denken over 'afwijkend' taalgebruik. Dat levert meestal een stereotiep beeld op, zowel van het taalgebruik zelf als van de jongeren die het spreken: 'Het is de taal van de straat en de sprekers zullen dus ook wel nooit verder komen dan die straat.' Dat beeld wordt gevoed door stemmen uit het onderwijs en van onderzoekers en beleidsmakers die zich laten leiden door ouderwetse ideeën over wat goed